

Brüssel, 22.11.2018
COM(2018) 772 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, EUROOPA ÜLEMKOGULE,
NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING
REGIOONIDE KOMITEELE**

Ühtne turg muutuvast maailmas:

ainulaadne väärtus, mis vajab poliitilise tahte kinnitamist

Ühtne turg on üks Euroopa Liidu suurimaid saavutusi. See on muutnud Euroopa maailma üheks kõige atraktiivsemaks kohaks, kus elada ja ettevõtlusega tegeleda. Viimase 25 aasta jooksul on see aidanud suurendada Euroopa Liidu kodanike jõukust ja heaolu. See on tugevdanud tööstuse konkurentsivõimet, pakkudes ettevõtjatele juurdepääsu suurele konkurentsiturule ning kõrvaldades tõkkeid, mis takistavad nende majanduskasvu ning innoveerimis- ja laienemisingutusi. Oma mitmekesistava mõju tõttu on ühtne turg aidanud parandada Euroopa majanduse ning majandus- ja rahaliidu vastupanuvõimet¹. Oma ulatuse tõttu on see tugevdanud Euroopa Liidu positsiooni ja mõju maailmas. Ühtse turu eelised ulatuvad palju kaugemale vabakaubanduspiirkonnast ja tolliliidust ning need hõlmavad toodete, üksikisikute, teenuste ja kapitali vaba liikumist. Need neli vabadust, mis koos võimaldavad sujuvat kaubandust ja majandustegevust, on ühtse turu põhielemendid. Komisjoni hinnangul moodustab ühtse turu majanduslik kasu ligikaudu 8,5 % liidu sisemajanduse koguproduktist.

Kuigi saavutused on märkimisväärsed, on ühtse turu toimimise nimel pidevalt vaja teha jõupingutusi, et seda säilitada ja parandada. Selleks, et ühtne turg oleks ka edaspidi kodanikele ja ettevõtjate jaoks majanduskasvu ja võimaluste allikas, peab see jätkuvalt kohanema uute arengute ja väljakutsetega. On palju erinevaid arvamusi selle kohta, milliseid prioriteete tuleks järgida, ning ka võimalike eeliste kohta on konkureerivaid nägemusi. Globaliseerumine ja uued tehnoloogiad pakuvad tohutuid võimalusi, kuid tõstatavad ka olulisi küsimusi selle kohta, kas, millal ja kuidas reguleerida. Ühiste eeskirjade ebajärjekindel või nõrk jõustamine on jätkuvalt probleem ning on vaja teha pidevalt jõupingutusi, et tagada nende eeskirjade eesmärgipärasuse säilimine kiiresti muutuv keskkonnas.

Veelgi enam, integratsiooni edenedes muutub iga lisapingutus järjest poliitilisemaks väljakutseks, kuna see puudutab üha tundlikumaid majandus- ja sotsiaalküsimusi. Näiteks on osutunud raskeks edendada integratsiooni sellistes valdkondades nagu teenused, kuigi see annaks olulise tõuke tootlikkusele ja majanduskasvule, ning maksustamine, kus paljud ettevõtjad tajuvad kohaldatavate eeskirjade lahknevust ühtse turu peamise takistusena. Sama kehtib ka ühtse turu sotsiaalse mõõtmepuhul, kus edu on oluline, et võimaldada kõikidel kodanikel integratsioonist täit kasu saada.

Nende probleemide tõttu vajab tihedam integratsioon tänapäeval rohkem poliitilist julgust ja otsusekindlust kui 25 aastat tagasi ning rohkem jõupingutusi kui kunagi varem, et jõuda sõnadest tegudeni. Liigagi sageli seisame silmitsi olukorraga, kus üksmeel, mis näib ühtse turu süvendamise vajaduse suhtes kõrgeimal tasandil valitsevat, ei vasta poliitilisele tahtele võtta konkreetseid komisjoni kavandatavaid meetmeid, mis muudaksid olukorda, või võtta üle ja rakendada juba kokkulepitud meetmeid. Isegi kui liikmesriigid väljendavad oma toetust edasisele turuintegratsioonile või edasisele ühtlustamisele, edendavad nad sageli Euroopa eeskirjade alusena ainult oma siseriiklikku lähenemisviisi, mis võib kaasa tuua poliitilisi pingeid. See toob omakorda kaasa korduvad üleskutsed, et komisjon esitaks uusi ideid, kuid neid ei olda valmis täide viima. Seetõttu on meil vaja neid küsimusi avatult arutelda ning meie juhid peavad kinnitama oma pühendumust kõigile ühtse turu mõõtmetele.

Ühtse turu strateegia, kapitaliturgude liidu ja digitaalse ühtse turu strateegiaga on komisjon viimase nelja aasta jooksul esitanud ambitsioonika ja tasakaalustatud meetmete paketi, et tugevdada ühtset turgu ja muuta see õiglasemaks. Need ettepanekud üheskoos moodustavad õigusliku raamistiku tulevikku suunatud ühtse turu jaoks. Mitu ettepanekut on juba vastu

---

¹ M. Draghi kõne „Majandus- ja rahaliit: minevik ja olevik“, 19. september 2018, Berliin, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180919.en.html>.

võetud, kuid Euroopa Parlament ja nõukogu peavad veel kokku leppima nendes strateegiates esitatud 67 ettepanekust 44 osas (vt I lisa). Komisjon on samuti teinud olulisi ja tulevikku suunatud ettepanekuid ringmajanduse, energia-, transpordi- ja kliimapoliitika valdkonnas, mis tugevdavad ühtset turgu ja edendavad säästvat arengut. Selleks et tagada, et ühtne turg oleks ka edaspidi õiglane, on komisjon teinud ettepaneku kaitsemeetmete kohta tööhõive, maksustamise ja äriühinguõiguse valdkonnas.

Märtsis 2018 kutsus Euroopa Ülemkogu komisjoni üles esitama ülevaate nende olemasolevate õigusaktide rakendamise, kohaldamise ja jõustamise seisust, mis on ühtse turu toimimise seisukohast võtmetähtsusega, ning hinnangu täielikult toimiva ühtse turu järelejäänud takistuste ja selle väljavaadete kohta. Käesolev teatis on esimene vastus Euroopa Ülemkogu üleskutsele ning see võetakse vastu koos iga-aastase majanduskasvu analüüsiga ja Euroopa investeerimiskava täitmise ülevaatega². Selles esitatakse kokkuvõtte praegusest olukorrast ja tuletatakse meelde kasu, mida saavad kodanikud, tarbijad ja ettevõtjad. Selles rõhutatakse, et enne praeguse õigusloometsükli lõppu tuleb ettepanekute osas kiiresti kokkuleppele jõuda. Selles tuuakse esile, kui vajalik on ühtse turu eeskirju tõhusamalt rakendada, kohaldada ja jõustada. Selles hinnatakse ka peamisi takistusi, mis tuleb kõrvaldada, et ühtse turu toimimine jätkuks tõhusalt, võimaldades liidul kasutada tulevikukindla ühtse turu võimalusi, mis lõppkokkuvõttes aitavad tagada kodanikele ja ettevõtjatele majanduskasvu ja heaolu ning kujundada globaalset tegevuskava.

1. Võimestamine ja kaitsmine

Ühtne turg on võimas mootor, mis juhib liidu konkurentsivõimet ja selle elanike jõukust. See täidab olulist sotsiaalset ülesannet, luues ühistel eeskirjadel põhineva ühise eluruumi üle 512 miljoni eurooplase jaoks. 2018. aasta kevadise Eurobaromeetri uuringu kohaselt toetab 82 % liidu kodanikest vabadust elada, töötada, õppida ja tegeleda ettevõtlusega teistes liikmesriikides. See on kõige kõrgem toetusmäär liidu mis tahes poliitikale³. Peale selle toob ühtse turu välismõõde ka majanduslikku ja sotsiaalset kasu, kuna sellega on antud liidule ainulaadne võimendav mõju rahvusvahelistes kaubanduslääbirääkimistes ning see kujutab endast väärtust, mis meelitab ligi välisinvesteeringuid ja talente. See on eriti oluline, kui võtta arvesse, et liidu konkurendid üleilmsel tasandil on kontinendisuurused majandused.

1.1. Rohkem võimalusi ja kasu kodanikele

1.1.1. Laiem valik, madalamad hinnad ja parem tarbijakaitse

Toodete ja teenuste, sealhulgas andmete vaba liikumist takistavate asjaolude kõrvaldamine on toonud tarbijatele ja ettevõtjatele märkimisväärset majanduslikku kasu. Tarbijad saavad kasu laiemast valikust ning madalamate hindadega kvaliteetsetest toodetest ja teenustest. Moonutamata konkurents stimuleerib ettevõtteid innovatsiooniga tegelema ning oma tooteid ja teenuseid täiustama⁴. Head näited sellise otsese kasu kohta on telekommunikatsiooniteenuste hindade 35 %-line langemine viimasel kümnendil,⁵ rändlustasude kaotamine ja lennutranspordi kulude vähenemine.

² Vastavalt COM(2018) 770 ja COM(2018) 771.

³ Eurobaromeetri standarduuring 89, kevad 2018.

⁴ SWD(2018) 198.

⁵ Digitaalmajanduse ja -ühiskonna indeks (DESI) 2018, SWD (2018) 198; vaatlusperiood: 2006–2015.

Ühtne turg võimaldab kodanikel teha makseid kogu euroalal palju odavamalt ja kiiremini. Euro kasutuselevõtt, ühtse euromaksete piirkonna (SEPA) loomine ja liidu õigusaktide⁶ jõustumine on ühtlustanud eurodes tehtavate välismaksete tasud euroala riigisiseste maksete tasudega, muutes esimesed keskmiselt 85 % odavamaks. Samuti võimaldab see kodanikel, kes töötavad ja õpivad teises liikmesriigis, kasutada oma koduriigi olemasolevat kontot, et saada palka või maksta arveid elukohajärgses riigis.

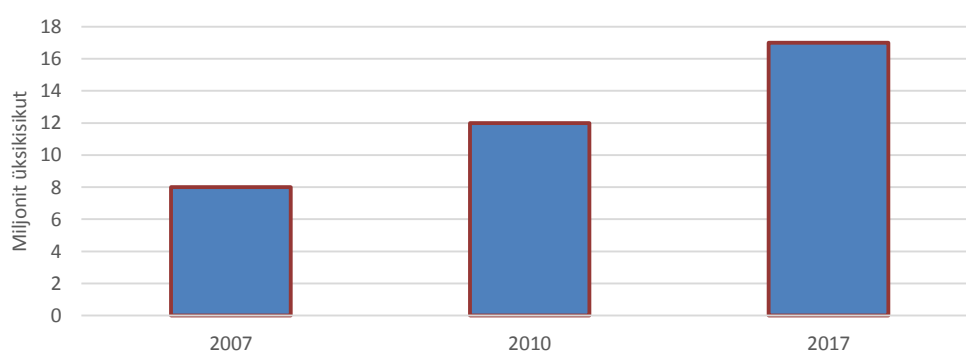
Et ühtne turg toimiks tõhusalt, peab tarbijatel olema usaldus nii kohapeal kui ka teises liikmesriigis pakutavate toodete ja teenuste vastu, mida nad soovivad osta kas veebis või väljaspool seda. See usaldus on tagatud selliste ühtsete liidu eeskirjade väljatöötamisega, mille eesmärk on tarbijaid kaitsta. Nende eeskirjadega nähakse juba ette ühised kaitsestandardid mitmesugustes valdkondades, näiteks toote- ja toiduohutus, keskkonnakaitse, reisijate õigused, eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse ning loomade heaolu.

Toidualast teavet käsitlevad ühtlustatud liidu eeskirjad on suurendanud tarbijate kaitset ja pakkunud toidukäitlemisettevõtjate jaoks õiguskindlust. See parandab toidu ringlust ja kättesaadavust ühtsel turul. Eelkõige tuleb pakendatud toidule ja restoranieinetele õigusaktide alusel selgelt märkida allergeenide olemasolu ja toitumisalane teave. Sellega kaitstakse tarbijate tervist ja see võimaldab neil teha teadlikke valikuid.

1.1.2. Vaba liikumine liidus

Liidus on 17 miljonit kodanikku, kes elavad või töötavad teises liikmesriigis, neist 9,5 miljonit on majanduslikult aktiivsed. Ligikaudu kaks miljonit kodanikku on piiriülesed pendelrändajad, kes töötavad või õpivad ühes riigis, kuid elavad teises⁷. Inimeste liidusisene liikuvus⁸ on viimase kümne aasta jooksul märkimisväärselt kasvanud (vt joonist). Lisaks on alates programmi „Erasmus“ käivitamisest üle üheksa miljoni kodaniku saanud veeta aega teises riigis, et õppida või õpetada⁹. Kuigi nendes valdkondades on tehtud muljetavaldavaid edusamme, on need näitajad endiselt madalad üle 512 miljoni elanikuga kontinendi kohta. Neid tuleks vaadelda selliste konkreetsete tegurite kontekstis, nagu keel ja raskesti ületatavad erinevused sotsiaalsüsteemides, mis tähendab, et tööjõu liikuvus jääb liidus tõenäoliselt alati madalamaks kui muudel integreeritud turgudel.

Teises liikmesriigis elavad liidu kodanikud

Allikas: Eurostat, enda arvutused.

⁶ Määrus (EÜ) nr 924/2009.

⁷ COM(2017) 534.

⁸ Inimeste liidusisene liikuvus viitab selliste Euroopa Liidu kodanike koguarvule, kes elavad teises liikmesriigis ja kes kuuluvad kõikidesse vanuseklassidesse, sealhulgas näiteks pensionärid, üliõpilased ja töötajad.

⁹ See hõlmab 4,4 miljonit üliõpilast, 1,4 miljonit noortevahetust, 1,3 miljonit kutsehariduses ja -õppes osalejat, 1,8 miljonit töötajat, 100 000 vabatahtlikku ja 100 000 programmis „Erasmus Mundus“ osalejat.

Kaotades töajõu liikuvust takistavad diskrimineerivad, põhjendamatud ja ebaproportsionaalsed takistused ning kehtestades võrdse kohtlemise põhimõtte riiklike ja liidu töötajate vahel, avab ühtne turg uued töövõimalused liidu kodanikele, kes soovivad töötada teises liikmesriigis. Töajõupuuduse all kannatavad majandussektorid saavad töajõu liikuvusest samuti kasu. Majandus- ja finantskriisi ajal on see aidanud Euroopa töötajatel leida tööd liidu vähem mõjutatud riikides.

Liidu kodanik töötas neli aastat Saksamaal ja 32 aastat Portugalis. Saksamaal peab kodanik olema töötanud vähemalt viis aastat, et saada pensioni, seega ei vastaks ta Saksamaa riikliku pensioniskeemi tingimustele. Tänu sotsiaalkindlustuse kooskõlastamist käsitlevatele liidu eeskirjadele peab Saksamaa pensioniamet võtma arvesse Portugalis töötatud aastaid ja maksta talle selle osa pensionist, mis vastab Saksamaal töötatud neljale aastale.

Siiski on oluline mõista ka seda, et ühtse turu positiivne mõju ei ole ühtlaselt jaotunud ning et kõigil kodanikel ei ole võimalik oma vabadusi kasutada. On selge, et tuleb arvesse võtta suure tööpuudusega või struktuuriliste muutustega piirkondades elavate kodanike muresid. Töajõu liikuvuse suurenemine võib põhjustada probleeme seoses sissetuleku ja tööga kindlustatusega. Selleks on liit võtnud meetmeid, et muuta oma töajõud tööturu muutustele vastupidavamaks, näiteks kutsealase ümberõppe kaudu, ning kehtestades tugevad tööturu standardid. Lähetatud töötajaid käsitlevate hiljuti läbivaadatud õigusaktidega nähakse näiteks ette tugevdatud kaitse ja kehtestatakse eelkõige samas kohas võrdse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõte. Euroopa sotsiaalõiguste sammas¹⁰ kajastab ühist arusaama Euroopa sotsiaalsetest standarditest, sellega kehtestatakse tegevuskava, et pakkuda kodanikele ja töötajatele uusi ja tõhusamaid õigusi, ning selles käsitletakse tekkivaid sotsiaalseid ja demograafilisi väljakutseid ja muutuvat töömaailma. Liidu ühtekuuluvuspoliitikal on samuti oluline roll, et aidata kodanikel ja territooriumidel toime tulla ühtse turu hüvede ebaühtlase jaotumisega.

2016. aasta juunis võttis komisjon vastu Euroopa uue oskuste tegevuskava, mille eesmärk on tagada, et inimestel kogu ELis on muutuvatel tööturgudel õigus koolitusele, oskustele ja toetusele. Selle osana on komisjon käivitanud oskustealase valdkondliku koostöö kava, et käsitleda lühikese ja keskmise aja jooksul tekkivate oskuste vajadust erinevates majandussektorites.

1.2 Kasu ettevõtjatele

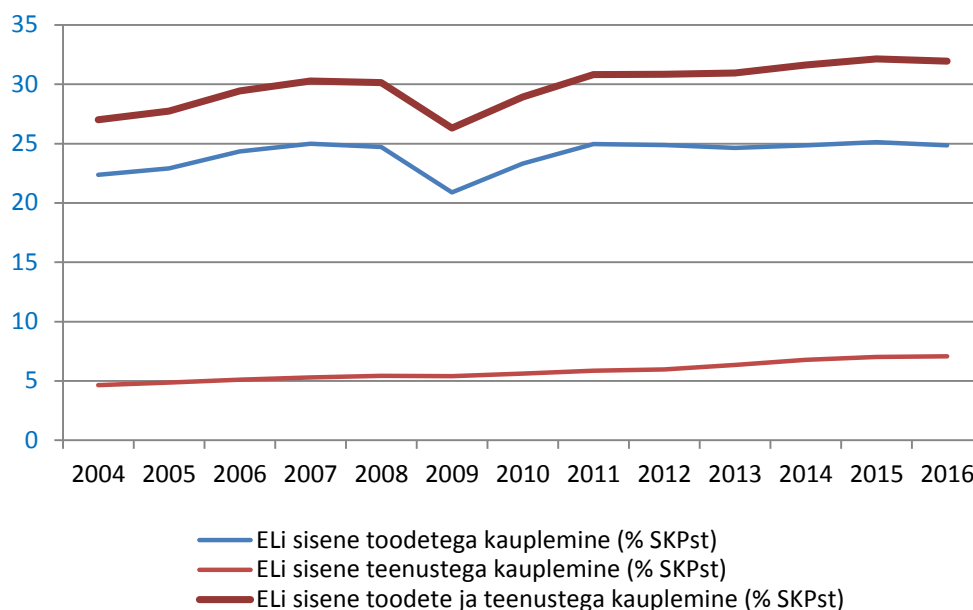
Tänu riiklike eeskirjade ühtlustamisele, kõigi liikmesriikide ühtsetele standarditele (võrrelduna olukorraga, kus oleks 28 erinevat standardikogumit) ja vastastikuse tunnustamise põhimõttele pakub ühtne turg juurdepääsu rohkem kui 512 miljoni tarbijaga turule, kus saab katsetada uusi ideid ja tooteid. Liidu riigihanke-eeskirjad võimaldavad strateegilisemat lähenemisviisi avaliku sektori kulutustele ja tagavad, et liikmesriigid ning piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused saavad valida parimaid pakkumisi, tuginedes suuremale hulgale kriteeriumidele, mitte ainult madalaimale hinnale¹¹. Ühtse turu võimaldatavad mitmekesisus, mastaap, eksperimenteerimine ja innovatsioon on tootlikkuse tõukejõud ja aitavad seega Euroopa ettevõtetel püsida globaliseerunud maailmas konkurentsivõimelisena. Edukas on olnud eelkõige toodete ühtne turg. Enam kui 80 % tööstustoodete puhul on eemaldatud õiguslikud tõkked ühiste eeskirjade vastuvõtmise teel ja, kui selliseid eeskirju ei ole, siis vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel. Samuti on süvenenud ühtse turu integratsioon.

¹⁰ COM(2017) 250.

¹¹ Riigihanked moodustavad olulise osa avaliku sektori investeeringutest liidu majanduses: 2 triljonit eurot aastas ehk 14 % liidu sisemajanduse koguproduktist. COM(2017) 572.

Võrreldes liidu majandusega on liidusisene kaupade ja teenuste kaubandus kasvanud 27 %-lt 2004. aastal (võrreldes liidu sisemajanduse koguprodukti suurusega) 33 %ni 2017. aastal, samas on teenustekaubandus endiselt piiratum ja alla oma potentsiaali.

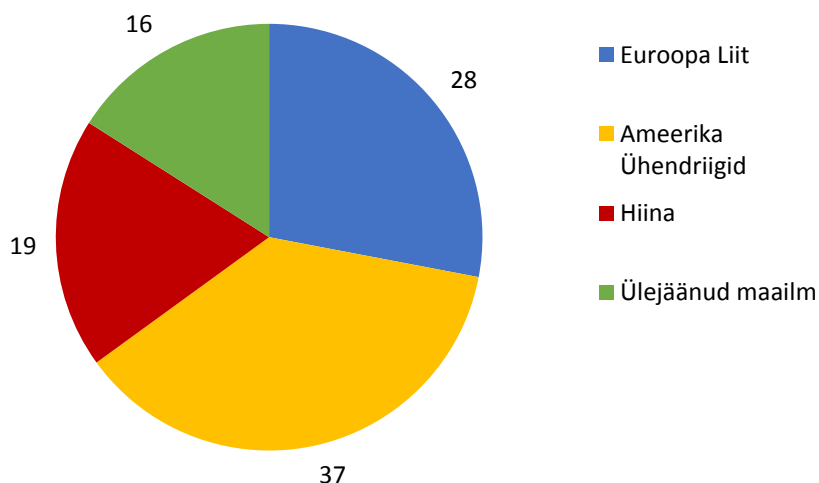
Liidusisene kaupade ja teenustega kauplemine (võrreldes liidu sisemajanduse koguprodukti suurusega)

Allikas: Eurostat

Ühtne turg loob nii väikeste kui ka suurte ettevõtjate jaoks võimaluse meelitada ligi investeringuid, kasvatada oma ettevõtet väljaspool kodumaad ja saavutada mastaabisääst, mis võimaldab neil laieneda nii kogu liidus kui ka kogu maailmas. Tänu ühele maailma suurimale turule aitab liit Euroopa ettevõtjatel muutuda ülemaailmselt konkurentsivõimeliseks.

Euroopa ettevõtete arv 2017. aastal 100 suurima üleilmse ettevõtte nimekirjas

Allikas: Fortune, Euroopa Poliitilise Strateegia Keskuse visualisatsioon.

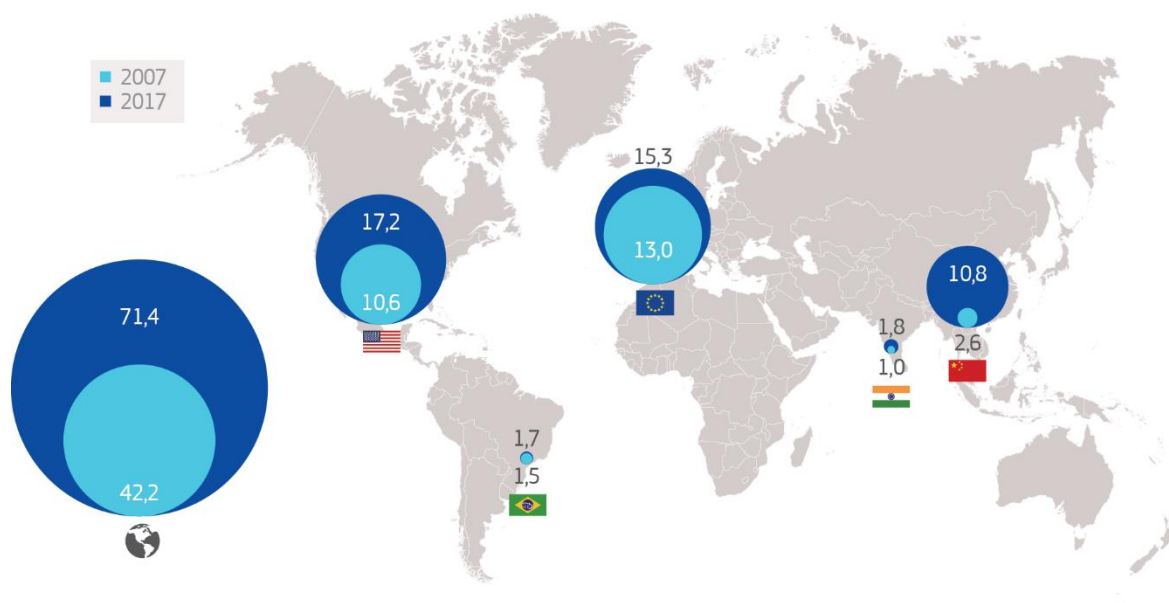
1.2.1. Finantssektori integratsiooniga seotud kasu

Vaatamata finantskriisile on kapitaliturgude integreerimine Euroopas viimase 25 aasta jooksul suurenenud. Kapitaliturgude on alates 1992. aastast oluliselt laienenud, nii et nende suurus ületas liidu majanduse suuruse rohkem kui kaks korda aastal 2015. Üha enamatel finantsteenuste osutajatel on võimalik pakkuda oma teenuseid kogu liidus tänu ühtse passi¹² süsteemile. See edendab konkurentsi ja pakub uusi võimalusi ettevõtjatele, kes vajavad rahastamist kapitaliturgudel. Nüüd saavad nad rahastada rohkem tegevusi kogu ühtsel turul ja vähem sõltuda pankadepoolsest rahastamisest. Tugevdatud järelevalve liidu tasandil on tõstnud tarbijate ja investorite kaitse taset. Kapitaliturgude integratsioon soodustab ka Euroopa innovatsiooni, mis on oluline selleks, et muuta ettevõtted tõhusamaks ja tootlikumaks.

1.2.2. Eeskirjadel põhineva, avatud ja mitmepoolse kaubandussüsteemi kujundamine ning juurdepääsu tagamine rahvusvahelistele väärtusahelatele

Ühtne turg annab liidule volitused väljendada rahvusvahelistel kaubanduslääbirääkimistel ühist seisukohta. Ühtne turg on rohkem kui 512 miljoni tarbijaga ja sisemajanduse koguproduktiga 15 300 miljardit eurot¹³ üks maailma suurimaid turge. Seega on ühtne turg meie kaubanduspartnerite jaoks atraktiivne ja seda saab kasutada mõjutusvahendina turgude avamiseks välismaal viisil, mis on mõlemale poolele kasulik. Seda tõendas hiljuti Jaapaniga ja Singapuri sõlmitud vabakaubanduslepingute allkirjastamine, komisjoni ettepanek sõlmida leping Vietnamiga, läbirääkimiste lõpuleviimine Mehhikoga ning läbirääkimised Mercosuri,¹⁴ Tšiili, Austraalia ja Uus-Meremaaga. Liidu ambitsioonikas kaubanduse tegevuskava aitab tagada ausat konkurentsi ja võrdseid võimalusi Euroopa ettevõtjate jaoks kolmandate riikide turgudel.

*Euroopa majandus ülemaailmses perspektiivis
(Sisemajanduse koguprodukt, triljonites eurodes — jooksevhinnad, 2007–2017)*

Allikas: Maailmapank ja Euroopa Keskpank, Euroopa Poliitilise Strateegia Keskuse visualisatsioon

¹² Praegu kasutavad 13 484 finantsasutust 359 953 passi, et osutada liidus finantsteenuseid.

¹³ 2017. aasta andmed.

¹⁴ Lõuna-Ameerika lõunaosa ühisturg, kuhu kuuluvad Argentina, Brasiilia, Paraguay ja Uruguay.

Ühtse turu ulatus tähendab ka seda, et liidul on võimalik kujundada reeglitel põhinevat avatud ja mitmepoolset kaubandussüsteemi. Kolmandate riikide ettevõtjad peavad ühtsele turule juurdepääsu saamiseks järgima liidu õigusakte, sealhulgas tervishoiu-, keskkonna-, toidu- ja tooteohutuse ning tarbijakaitse valdkonnas. Euroopa harmoneeritud standardid on sageli muutunud ülemaailmsete standardite mudeliks ning kaubanduspoliitika edendab neid vabakaubanduslepingute abil. Liit tegi täielikus kooskõlas liidu andmekaitse ja isikuandmete kaitse eeskirjadega ettepaneku piiriülese andmeedastuse ja isikuandmete kaitse horisontaalsete sätete kohta kolmandate riikidega peetavates kaubandus- ja investeerimisalastes läbirääkimistes.

Kavandatav uus raamistik välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuks aitab kaitsta liidu strateegilisi huvisid suurema läbipaistvuse ja kontrolli kaudu. Kõik see loob ettevõtjatele märkimisväärsed eeliseid ja võimalusi. Sel viisil panustab ühtne turg liidu eesmärkide saavutamisse, toetades rahu, oma väärtusi ja oma inimeste hüvangut. Ühtse turu õigusaktid ja liidu ambitsioonikas kaubanduse tegevuskava peegeldavad ja edendavad neid väärtusi.

Rahvusvahelist tootmist organiseeritakse üha enam üleilmsete väärtusahelate raames, mille innovatsiooni- ja tootmisprotsess hõlmab mitut riiki. Tänu ühtsele turule on liidu ettevõtjatel juurdepääs mitmekesisematele, kvaliteetsematele ja odavamatele sisenditele ning need on seega üleilmselt konkurentsivõimelisemad. See soodustab ettevõtjate integreerumist Euroopa väärtusahelatesse, mis aitab tagada, et majandustegevus jääb liidu piiresse. Näiteks suureneb praegu teiste liikmesriikide sisendite osakaal tootmisahelates ning ületab juba 14 %¹⁵. Sama loogika kohaselt vähendavad uued või uuesti tekkivad tõkked ühtsel turul lõppkokkuvõttes liidu ettevõtjate konkurentsivõimet. Ühtne turg on äärmiselt oluline väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate jaoks, pakkudes ettevõtlusvõimaluste suurendamist äriühingutele, kes ise ei tegele ekspordiga¹⁶.

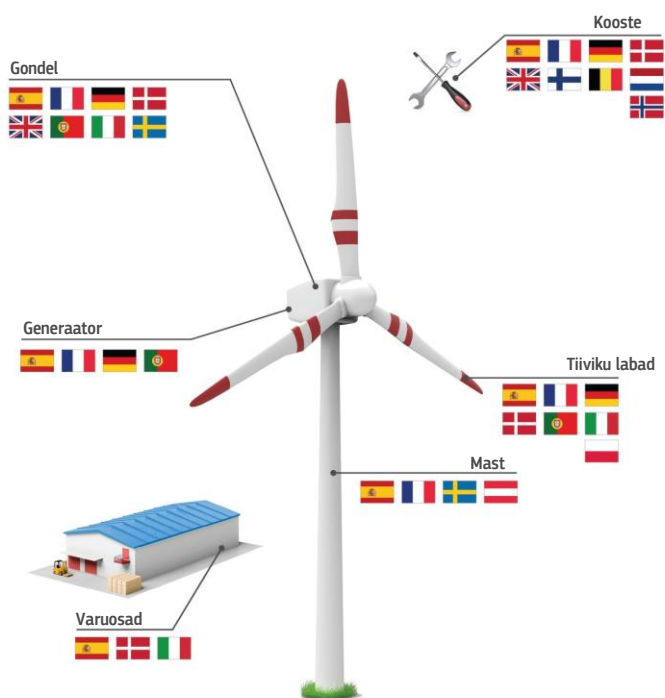
---

¹⁵ Näitajad on oluliselt suurenenud autotööstuse (32 %) ja keemiatööstuse (31 %) puhul, võrreldes 2000. aasta 23 %ga (mõlema tööstusharu puhul).

¹⁶ Vt näiteks „25 aastat Euroopa ühtset turgu — Taani ettevõtlusameti rahastatud uuring“, <http://www.hbseconomics.dk/wp-content/uploads/2018/09/25-years-of-the-Single-Market.pdf>.

*Euroopa tuuleturbiinide tootjate väärtusahel:
tootmisrajatiste peamised asukohad*

Allikas: Teadusuuringute Ühiskeskuse andmed

Euroopa akuliit on hea näide Euroopa strateegilisest väärtusahelast, mida ühtne turg võimaldab. Kuigi akuelemendid moodustavad suure osa tulevikuautos loodavast lisaväärtusest, ei ole liidul praegu võimalik neid masstoodanguna toota ja ta sõltub kolmandatest riikidest pärit impordist. See võib põhjustada probleeme varustuskindlusega ja suurendab kulusid transpordi, ajaliste viivituste või nõrgema kvaliteedikontrolli tõttu. Aasta pärast akuliidu loomist on tekkimas liidupõhised konsortsiumid, esimesed katsetootmisrajatised on valmimas ning kavas on käivitada uusi projekte, et tagada liidu juhtroll selles strateegilises valdkonnas.

2. Tulemustega seotud väljakutse

Ühtsest turust saadav kasu jõuab kodanike ja ettevõtjateni vaid siis, kui selle eeskirjad realselt toimivad. Pole oluline, kas tegemist on toiduainete, kindlustuse või töötervishoiu ja tööohutusega: kõik liikmesriigid peavad järgima liidu õiguse nõudeid, sest nende rikkumine ühes liikmesriigis võib avaldada kaugeleulatuvat mõju teises. Õigusaktide järgimata jätmine võib kõigutada tarbijate usaldust ühtse turu vastu. See õõnestab ettevõtjate võrdsete võimaluste põhimõtet. Ühtse turu eeskirjade nõuetekohane rakendamine, kohaldamine ja jõustamine on seetõttu eeltingimuseks ühtse turu süvendamisele soovitud suunas.

2.1. Ühtse turu eeskirjade rakendamine ja kohaldamine

Liikmesriigid vastutavad direktiivide ülevõtmise eest siseriiklikku õigusesse. Viimase 20 aasta jooksul on ühtse turu direktiivide ülevõtmisel saavutatud edu, nagu nähtub keskmise ülevõtmise puudujäägi märkimisväärselt langusest (6,3 %-lt 1997. aastal 0,9 %-le 2017. aastal). Siiski on ühtse turu edendamiseks vastu võetud kõigi õigusaktide nõuetekohane

rakendamine lähituleviku tõsine ühine väljakutse ja see nõuab jätkuvat pühendumist kõikides liikmesriikides¹⁷. Hiljutised signaalid ei ole alati olnud julgustavad. Näiteks oli ülevõtmise puudujääk 25 % 2018. aasta juunis 16 direktiivi puhul, mille ülevõtmise kuupäev langes ajavahemikku detsember 2017 – mai 2018. Kolme riigihangete direktiivi puhul, mis tuli üle võtta hiljemalt 2016. aasta aprilliks, pidi komisjon algatama 58 rikkumismenetlust 21 liikmesriigi vastu, kes ei teatanud ühestki direktiivi ülevõtmise meetmest, kolm neist on veel pooleli.

Liidu tasandil siseriiklike eeskirjade minimaalse ühtlustamise korral on õiguspärase, kui liikmesriigid lähevad soovi korral kaugemale, kui on nõutud liidu eeskirjadega. See aga ei tohiks kaasa tuua ülereguleerimist, kus riiklikud meetmed võivad kodanike ja ettevõtjate jaoks tuua kaasa ebaproportsionaalse koormuse¹⁸. Isikuandmete kaitse üldmääruse integreerimine riikide õigusraamistikesse on näide sellise ohu kohta, näiteks võeti ühes liikmesriigis vastu kuni 600 lehekülge täiendavaid õigusakte. 2016. aastal võtsid Euroopa Parlament, nõukogu ja Euroopa Komisjon institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppes¹⁹ endale kohustuse avaldada siseriiklike ülevõtmismeeetmete tekst ja selgitada, millised sätted tulenevad liidu direktiividest ning millised lähevad nõutust kaugemale. Iseenesest võib selline läbipaistvus aidata tagada, et kõik täiendavad nõuded oleks proportsionaalsed ja selgelt õigustatud. Komisjon on teinud liikmesriikidele kättesaadavaks töövahendi, mille abil teavitada, kuidas nad on liidu direktiivid üle võtnud, kuid seni on seda kasutanud ainult kaks liikmesriiki kolme direktiivi puhul.

Liikmesriikide ametiasutused vastutavad ka ühtse turu eeskirjade kohaldamise eest. Viimastel aastatel on mitmel juhul olnud eeskirjade halval kohaldamisel tõsised tagajärjed. Selle tulemusena on suurendatud järelevalvet liidu tasandil.

Dieselgate'i skandaal paljastas puudusi liikmesriikide pädevate asutuste poolt liidu eeskirjade jõustamisel autode tüübikinnitusmenetluse raames ning komisjoni käsutuses olevate õiguslike vahendite puudumist selle olukorra parandamisel. 2018. aasta mais vastu võetud uus tüübikinnitusraamistik muudab liidu eeskirjade kohaldamise tõhusamaks ja tugevdab oluliselt liidu järelevalvet.

Tõhususe huvides nõutakse ühtse turu õigusaktidega sageli, et sõltumatud asutused, kus on piisavalt töötajaid ja vahendeid, peavad teostama riigi tasandil järelevalvet. Nii tehakse sellistes valdkondades, nagu konkurents, turujärelevalve, andmekaitse, energeetika, transport, telekommunikatsioon või finantsteenused. Need asutused kujutavad endast ühtse turu eeskirjade nõuetekohase kohaldamise täiendavat tagatist ning komisjon pöörab jätkuvalt erilist tähelepanu nende tõhusa toimimise ja piisava rahastamise tagamisele. Täpsemalt tugevdab komisjon oma toetust haldussuutlikkuse suurendamisele, näiteks kavandatava ühtse turu ja reformide tugiprogrammi kaudu järgmise mitmeaastase finantsraamistiku alusel.

Tarbijate kaitsmine ebaausate ettevõtjate kuritahtliku tegevuse eest on probleem, mis nõuab haldusasutuste tihedamat piiriülest koostööd. Fiproniiliga saastunud munade juhtum 2017. aastal on näidanud, et on veel arenguruumi koostöö tõhustamiseks toidupettuse ennetamise valdkonnas. Piiriülest koostööd on vaja ka selleks, et aidata kodanikel ja

¹⁷ Euroopa Parlamendi 26. mai 2016. aasta resolutsioon ühtse turu strateegia kohta, 2015/2354(INI). Euroopa Parlamendi 19. jaanuari 2016. aasta resolutsioon ettevalmistuste kohta digitaalse ühtse turu aktiks, 2015/2147(INI).

¹⁸ Vt ka liikmesriikide tasandil Prantsusmaa algatust teha kindlaks ja kõrvaldada ülereguleerimise juhtumeid, mis on seotud liidu direktiivide ülevõtmistega, <https://ue.delegfrance.org/suppression-de-sur-transpositions>.

¹⁹ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

ettevõtjatel kasutada oma ühtse turu vabadusi ja lahendada avaliku sektori asutuste vahelisi konflikte. Komisjon on võtnud selles valdkonnas otsustavaid meetmeid Euroopa Tööjõuameti loomise ettepanekuga²⁰. Selle eesmärk on parandada töötajate vaba liikumist, eelkõige riikide ametiasutuste piiriülese koostöö ja piiriüleste konfliktide osapoolte vahendamise kaudu.

Nagu on näha õigusemõistmise tulemustabelist,²¹ tuleb komisjon meelde, et kohtusüsteemi sõltumatus, kvaliteet ja tõhusus ning õigusriigi põhimõtte järgimine riiklikul tasandil on ühtse turu vastu usalduse säilitamisel keskse tähtsusega. Seetõttu on liikmesriikide kohtusüsteemide parendamine komisjoni jaoks prioriteet, olgu see siis Euroopa poolaasta – liidu iga-aastane majanduspoliitika koordineerimise tsükkel – või kohtunike koolitamise ja nende töö toetamise kaudu, näiteks Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vahendusel. Samuti on komisjon teinud ettepaneku tugevdada kodanike suutlikkust oma õigusi kasutada. Uus kokkulepe tarbijapaketi kohta²² võimaldab pädevatel üksustel alata tarbijate nimel kohtumenetlusi. Kui kokkulepe vastu võetakse, toob see kaasa odavamad ja tõhusamad vahendid, et lõpetada ja heastada rikkumised, mis kahjustavad suurt hulka liidu tarbijaid. Valdcondades, kus liidu õiguse rikkumisi võib olla raske avastada ja mis võivad avalikku huvi tõsiselt kahjustada, võivad rikkumisest teatajad mängida olulist rolli, nagu nähtub mitmest hiljutisest skandaalist. Seda küsimust käsitleva komisjoni ettepanekuga tagatakse, et sellistest rikkumisest teatajad tunnevad end turvaliselt²³.

2.2. Jõustamine liidu tasandil

Aluslepingute täitmise järelevalvajana tagab komisjon peamiselt rikkumismenetluste kaudu, et liikmesriigid austavad liidu eeskirju kooskõlas strateegilise lähenemisega, mis on sätestatud teatistes „ELi õigus: Parema kohaldamisega paremad tulemused“,²⁴ ja riigiabi kontrolli kaudu. Lisaks kehtestas EL tugevdatud järelevalve mehhanismid, nagu Euroopa järelevalveasutused finantsteenuste valdkonnas. Arvestades, et finantsstabiilsust ja investorite kaitset ähvardavad ohud ei tunne piire, on komisjon esitanud ettepanekud²⁵ selle tagamiseks, et kõnealuste asutuste poolne finantsjärelevalve oleks tugevam ja integreeritum, sealhulgas rahapesu valdkonnas. Kooskõlas eesmärgiga olla „suurem ja ambitsioonikam suurte asjade puhul ning väiksem ja tagasihoidlikum väikeste asjade puhul“ on komisjon otsustanud veelgi rohkem tähelepanu pöörata riigiabi kontrollile ja selliste meetmete rikkumisele, millel on märkimisväärne mõju siseturule, näiteks riigiabi äriühingute maksustamisega valdkonnas²⁶.

Ka ettevõtjad võivad takistada ühtse turu toimimist, püstitades tõkkeid kaubandusele, investeringutele või ettevõtlusele. Kui nad osalevad ebaseaduslikes kokkulepetes, et vältida konkurentsi, või kui turgu valitsevad ettevõtjad ei lase konkurentidel oma turgudele siseneda, toob see kaasa kõrgemad hinnad ja vähem valikuvõimalusi tarbijatele. Samuti kahjustab see selliste tavade ohvriks olevaid ettevõtjaid. Sellistel juhtudel jätkab komisjon sekkumist, et kaitsta tarbijaid ühtsel turul ja täiendada selliste riiklike konkurentsiasutuste tegevust, kes on vähem varustatud suurte piiriüleste juhtumitega tegelemiseks. Tuleks vältida uusi tõkkeid ühtse turu hästi toimivates osades.

Komisjon on läbi viinud ulatusliku e-kaubanduse sektoriuuringu, et teha kindlaks äriühingute

²⁰ COM(2018) 131.

²¹ COM(2018) 364.

²² COM(2018) 183.

²³ COM(2018) 218.

²⁴ C(2016) 8600

²⁵ COM(2017) 536 ja COM(2018) 645.

²⁶ 2017/C 18/02

loodud siseturu tõkked. Selle tulemusena keskendub komisjon konkurentsialaste õigusaktide jõustamisele lepinguliste piirangute puhul, mis takistavad piiriülest e-kaubandust. 2018. aasta juulis trahvis komisjon nelja ettevõtjat selle eest, et nad piirasid oma jaemüüjate võimalusi määrata sõltumatult kindlaks elektrooniliste toodete edasimüügihinnad, ning selle eest, et nad piirasid selliste riikide arvu, kus jaemüüjad said internetis müüa.

3. Ühtse turu võimaluste täielik ärakasutamine

Selleks et liikuda säästva majanduskasvu teele, peab liit kiiresti parandama tootlikkuse kasvu soodustavaid tingimusi. Nagu on osutatud komisjoni iga-aastases majanduskasvu analüüsis, on tootlikkuse kasvu edasiviivaks jõuks toimivad turud ning innovatsiooni ja tehnoloogia levitamine. Ühtne turg on ka üks majandus- ja rahaliidu alustalasid ning ühtse turu integratsioon on olulise tähtsusega selle vastupanuvõime suurendamisel. Samal ajal soodustab euro piiriülest kaubandust ja lihtsustab mastaabisäästust kasu saamist.

Paljudes valdkondades on veel ära kasutamata ühtse turu täielik potentsiaal majanduskasvu, töökohtade ja rahvusvahelise konkurentsivõime loomise vahendina. See on nii näiteks digiteerimise ja uute tehnoloogiate esilekerkimise puhul, kus peamine väljakutse on otsustada, mida, millal ja kuidas reguleerida, ning ringmajanduse puhul, kus eesmärk on luua õigusraamistik, mis tagab majandustegevuse suurema jätkusuutlikkuse töökohtade loomise, suurema innovatsiooni ja majanduskasvu abil. Mõlemal juhul on probleemide lahendamiseks vaja tagada Euroopa lähenemisviis, et vältida ühtse turu killustumist, mis võiks tuleneda riiklike lähenemisviiside paljususest. Samuti on märkimisväärne täiendav potentsiaal teenuste, toodete, maksunduse ja võrgutööstuste puhul, kus majandusliku integratsiooni lisapingutusse investeerimine nõuab rohkem poliitilist kapitali kui varem. Ei tohiks alahinnata ühtse turu edasise integreerimise välismõju üha muutlikumas maailmas, sest see muudab liidu rahvusvahelistele kaubanduspartneritele veelgi atraktiivsemaks ja annab liidule rahvusvahelisel areenil täiendavat mõjujõudu.

Ühtse turu nõuetekohaseks toimimiseks on oluline, et eeskirjad oleksid selged, õiglased ja eesmärgipärased. Komisjon hindab jätkuvalt korrapäraselt olemasolevaid eeskirju ning korraldab uute ettepanekute ettevalmistamisel avalikke konsultatsioone ja põhjalikke mõjuhindanguid, et tagada õigusraamistiku eesmärkide täitmine nii, et see ei tooks kaasa tarbetuid kulusid. Lisaks aitab innovatsiooni põhimõtte tagada, et õigusraamistik oleks tulevikukindel. Komisjon töötab jätkuvalt välja seirevahendeid ning hindab ühtse turu eeliseid ja takistusi ning liidu õigusaktide mõju ühtsele turule, toetudes kasutajate, tarbijate ja ettevõtjate kogemusele.

3.1. Tellistest ja mõrdist digitaaltehnoloogiast

Digitaaltehnoloogia on muutunud ühtse turu lahutamatuks osaks, nii et traditsioonilise „füüsiliste asjade“ ühtse turu ja „digitaalse“ ühtse turu eristamine ei ole enam asjakohane. Ettevõtete, sealhulgas traditsiooniliste tööstusharude ja haldusasutuste digiteerimine on väga oluline ning ühtse turu eeskirju tuleb kavandada ja ajakohastada selle tagamiseks, et innovatsioon ja uute tehnoloogiate levik suurendaksid tootlikkust²⁷. Sel viisil jätkab ühtne turg innovaatiliste ettevõtete toetamist ja tagab, et idufirmad saaksid liidus areneda ja olla

²⁷ M. Draghi kõne „Majandus- ja rahaliit: minevik ja olevik“, 19. september 2018, Berliin, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180919.en.html>.

edukad. See on eriti oluline e-kaubanduse, platvormide, finantstehnoloogia²⁸ ja koostöomajanduse seisukohast.

Digitehnoloogia võib ettevõtjatel võimaldada müüa tooteid ja teenuseid üle kogu liidu 512 miljoni tarbija kodus. 2017. aastal müüsid või ostsid 33 % Euroopa tarbijatest ja 18 % Euroopa ettevõtjatest piiriülesest internetis²⁹. Siiski takistavad liikmesriikide või ettevõtjate kehtestatud uued tõkked e-kaubanduse kasvu, mõjutavad piiriülest kaubandust ning vajavad seetõttu lahendamist liidu tasandil. Komisjoni hiljutiste uurimiste põhijäreldus oli, et peaaegu 40 % veebisaitidest ei võimaldanud teistest liikmesriikidest pärit klientidel oma tehingut veebis edukalt lõpetada³⁰.

Digitaalse ühtse turu strateegia raames on komisjon esitanud mitu algatust, et kõrvaldada e-kaubanduse suurimad tõkked. Neist on juba vastu võetud algatused asukohapõhise tõkestamise,³¹ postipakkide piiriülese kättetoimetamise teenuste,³² e-kaubanduse käibemaksu³³ ja tarbijakaitsealase koostöö kohta³⁴. Asukohapõhise tõkestuse määrusega, mida kohaldatakse alates 3. detsembrist 2018, keelatakse diskrimineerimine kodakondsuse, elukoha või asukoha alusel. Ajakohastatud digitaalseid lepinguid³⁵ käsitlevad ettepanekud, mille üle peetakse veel läbirääkimisi, annaks tarbijatele kindlustunde, et neil on võrreldaval tasemel kaitse nii digitaalse sisu kui ka materiaalsete kaupade ostmisel, nii oma koduriigis kui ka välismaal.

Veebiplatvormidest on saanud olulised osalejad ühtsel turul, mis võimaldab rohkem kui ühel miljonil ettevõtjal jõuda klientideni kogu liidus. Veebiplatvormide innovatsioonipotentsiaali takistab aga usalduse puudumine ja riiklike eeskirjade paljususe. Ettevõtjatevaheliste suhete jaoks on vaja liidu tasandi meetmeid, et tagada õiglane, läbipaistev ja usaldusväärne veebi põhine kaubandus ja konkurents. 2018. aasta aprillis³⁶ esitas komisjon ettepaneku ettevõtjate platvormide tavade seotud uute ühtlustatud eeskirjade kohta. Autoriõiguse eeskirju, samuti maksustamise eeskirju tuleb kohandada ka digitaalajastul ning komisjon on teinud selleks ettepanekuid³⁷.

Tärgav jagamismajandus pakub võimalusi kodanikele ja ettevõtjatele. Rohkem kui 400 000 kodanikku juba tegeleb selliste majandustegevustega nagu transport, majutus ja rahandus. Selleks et jagamismajandusele toetuvad ärimudelid saaksid saavutada enda täieliku potentsiaali³⁸ ja ulatuse, on äärmiselt oluline vältida liikmesriikide kooskõlastamata reguleerimist, näiteks siis, kui määratletakse, kust jookseb piir töötajana töötamise ja vastastikuse teenuste osutamise vahel. Tuleb leida õige tasakaal töötajate kaitse ja tööturu

²⁸ Komisjon esitas 2018. aastal oma finantstehnoloogia tegevuskava (COM(2018) 109) selle tagamiseks, et liidu finantssektor saab ära kasutada digiteerimise ja tehnoloogilise innovatsiooni eelised, pakkudes ettevõtjatele ja tarbijatele uuenduslikke ja kättesaadavaid finantsteenuseid.

²⁹ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/E-commerce_statistics_for_individuals;
http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/E-commerce_statistics.

³⁰ SWD(2017) 229; https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/geoblocking-final-report_en.pdf.

³¹ Määrus (EL) 2018/302.

³² Määrus (EL) 2018/644.

³³ Direktiiv (EL) 2017/2455.

³⁴ Määrus (EL) 2017/2394.

³⁵ COM(2015) 634; COM(2015) 635.

³⁶ COM(2018) 238.

³⁷ COM(2016) 594; COM(2016) 593; COM(2018) 147; COM(2018) 148; COM(2018) 329.

³⁸ Vähemalt viiendik kodanikest kinnitab, et nad on pakkunud teenuseid platvormide kaudu või kujutavad ette, et nad teeksid seda, vt Eurobaromeetri kiiruuring nr 467/2018 koostöomajanduse kasutamise kohta („*The Use of the Collaborative Economy*“).

kohanemisvõime vahel, nagu on kirjeldatud komisjoni hiljutises ettepanekus läbipaistvate ja prognoositavate töötajate kohta liidus³⁹. Käesolev ettepanek on osa Euroopa sotsiaaloiguste samba rakendamisest, mille puhul Euroopa Parlament ja nõukogu peavad 2019. aasta märtsiks tegema täiendavaid edusamme seoses läbirääkimistega mitmesuguste seadusandlike algatuste üle, et muuta sammas tõhusamaks.

3.2. Euroopa andmemajanduse võimaluste maksimaalne ärakasutamine

Arenev digitaalmajandus vajab andmete ökosüsteemi, mis tugineks kolmele elemendile: usaldusväärsus, andmete kättesaadavus ja suutlikkus/andmetaristu. Õige tasand, millele seda ökosüsteemi rajada, on ühtne turg. Siinkohal on prioriteediks töötada kiiresti välja ja võtta vastu üleeuroopalised ning vajaduse korral rahvusvahelised normid ja standardid, mis tagaksid turu ühtlustamise ning digitoote ja -teenuste koostalitlusvõime.

Isikuandmete kaitse üldmäärus on esmatähtis selleks, et suurendada usaldust isikuandmete ühtse turu vastu. Määrusega rõhutatakse Euroopa digitaalpoliitika põhiõigusi ja -väärtusi ning kehtestatakse uus üleilmne standard. See annab kodanikele parema ülevaate sellest, kuidas ettevõtjad nende isikuandmeid töötlevad, ja õiguse olla unustatud, pakkudes samal ajal kõigile liidu ettevõtjatele ühtseid eeskirju.

Kavandatav e-privatsuse määrus⁴⁰ täiendab isikuandmete kaitse üldmäärust, kehtestades ühtsed eeskirjad, mis tagavad privatsuse kõrge taseme kogu elektroonilises sides. Euroopa andmete ökosüsteemi usaldusväärsus ja vastupidavust suurendavad ka küberturvalisuse ühtset turgu edendavad meetmed vastavalt küberturvalisuse strateegiale⁴¹.

Andmete kättesaadavus on andmemajanduse jaoks esmase tähtsusega. Isikustamata andmete vaba liikumist käsitleva määruse⁴² vastuvõtmisega muutuvad sellist vaba liikumist takistavad tõkked ebaseaduslikuks, lihtsustades ettevõtjate piiriülest tegevust liidu andmemajanduses. Avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise läbivaadatud direktiivi⁴³ vastuvõtmine aitab samuti tagada kvaliteetsete andmete parema kättesaadavuse ettevõtjatele ja novaatoritele. Andmete tulemuslikuks kasutamiseks vajalike vahendite loomiseks peab liit suurendama oma suutlikkust tehisintellekti, kõrgjõudlusega andmetöötluse ja kvantitehnoloogia valdkonnas. Tehisintellekti valdkonnas on juba alustatud tööd kooskõlastatud kavaga, et teha kindlaks ja kaasata vajalikud investeeringud, ning eetikajuhistega, et arendada ja kasutada asjaomast tehnoloogiat inimestega suhtlemisel.

3.3. Tarbijate ja investorite uute eelistuste arvessevõtmine ringmajanduses ja jätkusuutlikus rahastamises

Tarbijad eelistavad järjest enam tooteid ja teenuseid, mis on välja töötatud ja toimivad jätkusuutlikult. Sellist suundumust tuleb toetada, kuna see aitab kaasa ringmajanduse ja vähese CO₂ heitega majanduse arengule ning loob uusi äri võimalusi. Riikliku või kohaliku tasandi algatuste paljususe võib aga kaasa tuua killustatuse ja takistada kokkuvõttes nende eesmärkide saavutamist. Liidu tasandil toimides aitab ühtne turg tagada soodsad tingimused investeeringutele ja innovatsioonile, võimaldades samal ajal tulemuslikumalt saavutada kliima, rahvatervise ja jätkusuutlikkuse eesmärged⁴⁴.

³⁹ COM(2017) 797.

⁴⁰ COM(2017) 10.

⁴¹ JOIN/2017/0450.

⁴² COM(2017) 495.

⁴³ COM(2018) 234.

⁴⁴ Vt näiteks COM(2013) 196.

Ringmajandus, kus toodete, materjalide ja ressursside väärtus säilib võimalikult kaua ning jäätmete on võimalikult väike, peab saama ühtse turu olemuslikuks osaks. Ringmajanduse tegevuskava⁴⁵ abil on komisjon võtnud kasutusele mitmesuguseid meetmeid ringmajanduse toetamiseks kogu väärtusahela ulatuses, alates kavandamisest ja tootmisest kuni tarbimise, parandamise ja taastootmise, jäätmekäitluse ning ümbertöödeldud tooraineteni, mis suunatakse tagasi majandusse. Seda lähenemisviisi on juba rakendatud plastide juures, mille jäätmete ringlusevõtu potentsiaal on suuresti kasutamata. 2030. aastaks peaksid kõik plastpakendid olema kulutõhusal viisil ringlusse võetavad. Komisjon on pannud ette ka ühtsed eeskirjad ühekordselt kasutatavate plasttoodete keelustamiseks ja selleks, et vältida ühtse turu killustumist, mida erinevad siseriiklikud eeskirjad võivad põhjustada.

Ühtse kapitalituru ülesehitamine või samuti aidata liidul täita Pariisi kliimakokkuleppest tulenevaid kohustusi⁴⁶. Erakapitali suunamiseks jätkusuutlikesse projektidesse tuleb finantsjuhtimises osalejatele tagada võrdsed võimalused. Suurenevale nõudlusele reageerimiseks on komisjon loonud jätkusuutliku majanduskasvu rahastamise tegevuskava⁴⁷ ja koostanud eeskirjad, mis kinnitaksid ühist arusaama jätkusuutlikest finantstoodetest ja nende väljatöötamiseks vajalikust läbipaistvusest⁴⁸. Kasvuhoonegaaside pikaajaliseks vähendamiseks liidus tutvustab komisjon peatselt strateegiat, mis on kooskõlas Pariisi kliimakokkuleppe eesmärkidega. Samuti esitab komisjon aruteludokumendi Euroopa kestliku arengu saavutamise kohta aastaks 2030, milles käsitletakse ÜRO kestliku arengu eesmärkidega seoses võetavaid meetmeid.

3.4. Püsivad probleemid toote- ja teenuseturgudel

Ühtne turg on mõjus vahend levitamaks innovatsiooni ja uusi tehnoloogiaid, mis muudavad Euroopa majandused tootlikumaks ning edendavad kodanike sotsiaalset arengut. Hinnangute põhjal võivad täiendavad reformid tööstustoodete juba iseenesest eduka ühtse turu toimimise parandamiseks tuua sisse kuni 183 miljardit eurot aastas⁴⁹. Suurim kasu tuleneks aga teenuste, eelkõige äriteenuste täiendavast integreerimisest, tänu suuresti ka tootmise ja teenuste suuremale integratsioonile näiteks andmemajanduses. Võimalik tulu selles valdkonnas võib hinnangute kohaselt ulatuda 338 miljardi euroni aastas⁵⁰. Koos maksustamise ja sotsiaalsete õigustega moodustavad teenused valdkonna, kus lõhe ühtse turu integratsioonist rääkimise ja vajalike meetmete rakendamise vahel on eriti ilmne⁵¹.

Kauplemine toodetega, mis liidu ühtsete eeskirjade puudumise tõttu tuginevad vastastikuse tunnustamise põhimõttele, on tunduvalt väiksem kui kauplemine toodetega, mille suhtes kehtivad sellised eeskirjad (vastavalt 35 % ja 55 % riigisisesele tarbimisele)⁵². Selle probleemi lahendamiseks tutvustas komisjon 2017. aastal kaupade paketti⁵³ et aidata ettevõtjatel turustada oma tooteid teistes liikmesriikides ja tõestada toodete vastavust päritoluriigi õigusnormidele.

---

⁴⁵ COM(2015) 614.

⁴⁶ 12. detsembri 2015. aasta kokkulepe ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) raames.

⁴⁷ COM(2018) 097.

⁴⁸ COM(2018) 353, COM(2018) 354 ja COM(2018) 355

⁴⁹ „Euroopa meetmete puudumisest tulenevad kulud aastatel 2014–2019“, Euroopa Parlamendi uuringuteenistus, http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS_Mapping_the_Cost_of_Non-Europe-June%202014.pdf.

⁵⁰ „Euroopa meetmete puudumisest tulenevad kulud aastatel 2014–2019“, Euroopa Parlamendi uuringuteenistus.

⁵¹ Vt ka Copenhagen Economicsi aruanne „Making EU Trade in services work for all“, november 2018.

⁵² SWD(2017) 475.

⁵³ COM(2017) 787.

Standardimine on olnud ühtse turu arengus kesksel kohal, toetades turupõhist konkurentsi ning aidates tagada toodete ja teenuste koostalitlusvõime. Tooted, mis vastavad liidu tasandil heaks kiidetud vabatahtlikele harmoneeritud standarditele, võivad tugineda vastavuseeldusele ja liikuda tänu sellele vabalt ühtsel turul. Sellest on olnud palju kasu näiteks inseneriteaduste ja infotehnoloogia valdkonnas. Harmoneeritud standardeid töötavad välja Euroopa standardimisasutused, komisjon aga algatab, haldab ja jälgib neid standardeid ning kannab nende eest lõplikku vastutust, nagu Euroopa Liidu Kohus 2016. aastal rõhutas⁵⁴. Praegune süsteem küll toimib, kuid komisjon mõistab, et seda on vaja täiustada, ning on koos käesoleva teatisega esitanud vastava tegevuskava, et harmoneeritud standardite väljatöötamine toimiks kiiremini, tõhusamalt ja läbipaistvamalt⁵⁵.

Euroopa Liit on teenusmajandus (see moodustab 70 % liidu sisemajanduse koguproduktist), kuid piiriülene kaubandus hõlmab peamiselt kaupsid. Vaid 20 % teenustest kaubeldakse piiriüleselt ning see moodustab 5 % liidu sisemajanduse koguproduktist⁵⁶. Suur osa teenusmajandusest, eelkõige äriteenused ja võrgutööstus, ei kasuta ühtse turu eeliseid. Äriteenuste puhul, mis moodustavad 11 % liidu sisemajanduse koguproduktist, ostavad Euroopa ettevõtjad harva teenuseid välismaistelt raamatupidajatelt või maksunõustajatelt. Äriteenused on üks näide sellest, et teenused muutuvad tootmise jaoks järjest olulisemaks. Ligikaudu 80 % õigus-, raamatupidamis-, inseneri- ja arhitektuuriteenustest kasutatakse tegelikult vahesisenditena muudesse sektoritesse, kaasa arvatud tootmistegevus. Samuti on jaemüügisektori piirangutel negatiivne ülekanduv mõju muudele majandussektoritele, eelkõige varustavale tööstusele⁵⁷.

Võttes arvesse üha suurenevat konkurentsi tööstustoodete üleilmsetel turgudel, on liidu konkurentsieliseks järjest enam teenused ja üldise väärtusahela teenusekomponent. Dünaamilisema turu loomine teenuste piiriüleseks osutamiseks liidus on seega tähtis osa liidu tööstuse konkurentsivõimest tulevikus. Riikliku tasandi õiguslike ja regulatiivsete nõuete paljusus mitmesugustes teenustesektorites selgitab osaliselt piiriülese tegevuse vähest osakaalu. Nimetatud nõuded käsitlevad näiteks õiguslikku vormi ja osalust, multidistsiplinaarse tegevuse keelustamist ja reklaamimist ning neid esineb eelkõige rangelt reguleeritud kutsealateenustes. Väärkasutuse või ebalproportsionaalsete nõuete ärahoidmiseks on hiljuti heakskiidetud komisjoni ettepanekus sätestatud, et liikmesriigid peavad enne reguleeritud kutsealasid käsitlevate uute eeskirjade vastuvõtmist tegema proportsionaalsuse kontrolli⁵⁸. Lisaks on komisjon teinud ettepaneku, et liikmesriigid annaksid teada teenuste valdkonda käsitlevate õigusaktide eelnõudest,⁵⁹ et komisjon saaks enne nende vastuvõtmist hinnata, kas need on liidu õigusega kooskõlas või mitte. See ettepanek on veel kaasseadusandjate käes arutusel ja kujutab endast värsket näidet sellest, et sooviga ühtset turgu edasi viia ei kaasne alati poliitiline tahe vajalike meetmete võtmiseks.

Peale selle on komisjon teinud ettepaneku ajakohastada sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise eeskirju,⁶⁰ et veelgi lihtsustada piiriüleste töötajate sotsiaalsete õiguste kaitset ja võimestada riiklikke pettusevastaseid ametiasutusi. Uus Euroopa Tööjõuamet aitab samuti

⁵⁴ Kohtuasi C-613/14, James Elliott Construction, ECLI:EU:C:2016:821.

⁵⁵ COM(2018) 764.

⁵⁶ M. Draghi kõne „Economic and Monetary Union: past and present“, 19. september 2018, Berliin, <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180919.en.html>.

⁵⁷ COM(2018) 219.

⁵⁸ Direktiiv (EL) 2018/958.

⁵⁹ COM(2016) 821.

⁶⁰ COM(2016) 815.

tihendada liikmesriikide koostööd selles valdkonnas ja tagada, et neil on juurdepääs tõesele infole tööjõu liikuvuse kohta.

Intellektuaalomandimahukad sektorid moodustavad suure osa Euroopa majandusest (39 % liidu sisemajanduse koguproduktist ja 35 % töökohtadest liidus). Sellekohaste hiljutiste edusammude seas on 2015. aastal läbi vaadatud kaubamärgidirektiiv,⁶¹ mis ajakohastab vägagi edukat Euroopa Liidu õigustikku selles valdkonnas. Ühtse patendisüsteemi eeliste täielikuks ärakasutamiseks on aga vajalik ühtse patendikohtu lepingu jõustumine, mis ei ole seni aset leidnud.

3.5. Võrgutööstuste lahendamata probleemid

Tarbijad ja ettevõtjad ei saa osa kõigist reguleeritud võrgutööstuste konkurentsieelistest. Märkimisväärset edu on saavutatud energia siseturu integreerimisel, nii et piiriüleses energiakaubanduses on järjest rohkem vabadust. Tugev langus elektrienergia hulgimüügihindades (ligikaudu 40 % aastatel 2008–2017) ei ole aga täielikult kajastunud tarbijahindades, mis alanesid selle perioodi jooksul keskmiselt vaid 13 %. See on osaliselt tingitud turgu valitsevate ettevõtjate turujõust ja osaliselt uute konkurentide turule sisenemise tõketest, nagu reguleeritud hinnad. Paketis „Puhas energia kõikidele eurooplastele“⁶² sisalduva turukorralduse ettepaneku eesmärk on suurendada konkurentsi, luues võrdsed võimalused erinevatele elektritootmise tehnoloogiatele ja andes tarbijatele võimaluse elektrienergia turul aktiivselt osaleda. Nimetatud pakett aitab ühtlasi paremini integreerida elektrienergia, soojuse ja transpordi turgusid, kasutades digitehnoloogiat, mis suurendab konkurentsi ja aitab saavutada CO₂ heite vähendamise eesmärke.

Transpordi ja liikuvuse valdkonnas esineb veel arvukalt tõkkeid ja uute konkurentide suhtes on sageli kehtestatud põhjendamatuid juurdepääsupiiranguid riigisisestele raudtee- ja maanteeteenustele. Transpordituru killustumine ja lüngad sotsiaalõigusnormides on probleemid, mis puudutavad peamiselt maanteetransporti. Samal ajal takistab riiklike nõuete lahknevusest tingitud ebapiisav koostalitlusvõime konkurentsi täielikku vallandumist raudtee-kaubaveoteenuste ja rahvusvaheliste raudteeveoteenuste valdkonnas. Neljanda raudteepaketi rakendamine parandab koostalitlusvõimet ja avab riigisiseseid raudteeturud (reisijatele), sellal kui kolme liikuvuspaketi raames 2017. ja 2018. aastal kavandatud õigusaktide vastuvõtmine aitab tublisti kaasa Euroopa ühtse transpordipiirkonna loomisele⁶³.

4G-tehnoloogia kasutuselevõtt Euroopas on olnud aeglane sagedusalade eraldamist käsitlevate siseriiklike eeskirjade ja lähenemisviiside lahknevuse tõttu. 5G tegevuskava⁶⁴ ja Euroopa elektroonilise side seadustiku⁶⁵ hiljutine vastuvõtmine koos uute raadiospektrihalduse eeskirjadega tagab selle, et uute 5G-teenuste jaoks ettenähtud sagedusalad on 2020. aastaks kõikjal liidus samade tehniliste tingimuste juures kasutusvalmis. See toetab 5G-tehnoloogia kasutuselevõttu ja stimuleerib väga suure läbilaskevõimega püsi- ja mobiilsidevõrkude arendamist, mis on andmemajanduse, tehisintellekti ning meie majanduse ja ühiskonna digiülemineku seisukohast hädavajalik.

---

⁶¹ Direktiiv (EL) 2015/2436.

⁶² COM(2016) 860.

⁶³ KOM(2011) 144.

⁶⁴ COM(2016) 588.

⁶⁵ COM(2016) 590.

3.6. Tihedamini integreeritud kapitaliturud ja täieulatuslik pangandusliit

Euroopa tarbijad ja ettevõtjad ei saa ikka veel kasutada täielikult integreeritud kapitaliturgude ja täieulatusliku pangandusliidu kõiki eeliseid, nagu võimaluste, tõhususe ja turvalisuse suurenemine. Alates euro kasutuselevõtust on liidu finantsturgude integreerimine veelgi tähtsam kui enne. Paljudes liikmesriikides mõjutas finantskriis suuresti pangalaenusid, mis tõi kaasa ettevõtete krediidi vähenemise ja tõsised häired reaalmajanduses. Piiriülene pangakrediit ja alternatiivsed rahastamisallikad on Euroopas veel vähe arenenud. Euroopas on vaid 26 nn üksisarvikut ehk enam kui miljardi euro väärtusega idufirmat, samal ajal kui USAs on neid 106 ja Hiinas 59. Selleks et stimuleerida avaliku ja erasektori investeeringuid majandusse, on tähtis suurendada jõupingutusi liidu ja liikmesriikide tasandil esinevate tökete väljaselgitamisel ja kõrvaldamisel vastavalt komisjoni täna avaldatud teatisele „Euroopa investeerimiskava — ülevaade ja edasised sammud“⁶⁶.

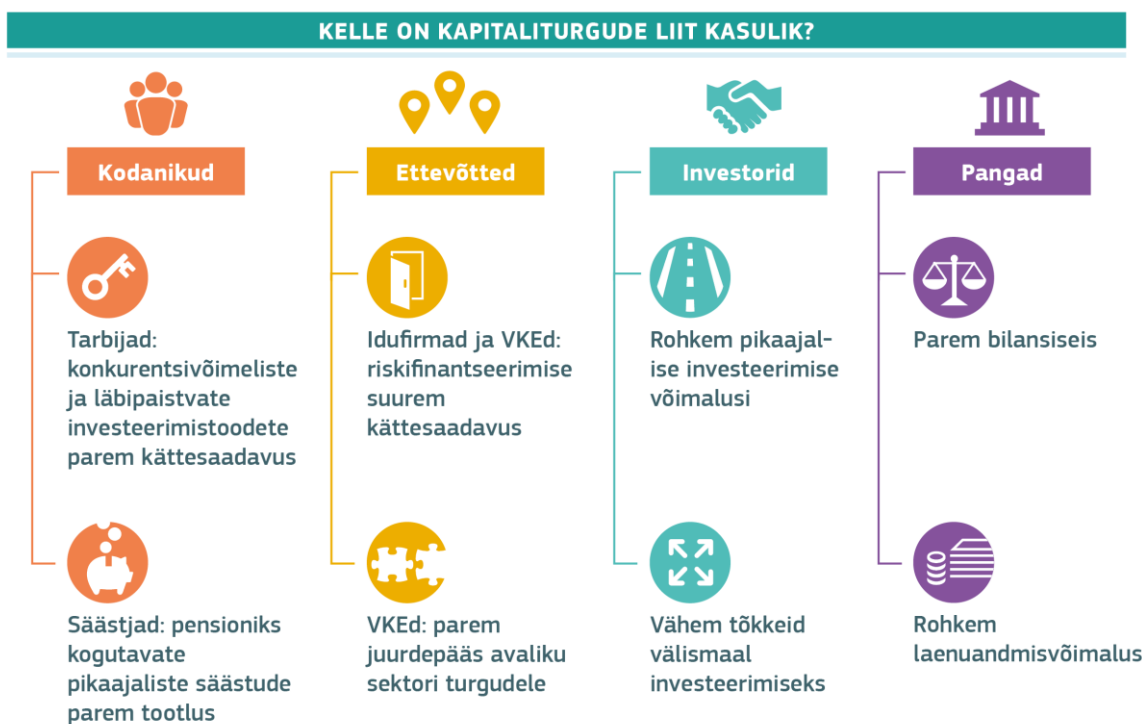
Liidu ettevõtjate rahastamisallikate mitmekesistamine on kapitaliturgude liidu prioriteet. Komisjon on teinud ettepanekuid uute investorite ligimeelitamiseks (näiteks ühisrahastamine), pankade laenusuutlikkuse suurendamiseks väärtpaberistamist lihtsamaks, läbipaistvamaks ja standardsemaks muutvate eeskirjade kaudu ning piiriüleste investeerimistõkete kõrvaldamiseks. Tarbijate ja investorite kaitse eeskirjade karmistamine on esmatähtis, et tekitada usaldust ja stabiilsust, mida aktiivsem piiriülene pangandus vajab. Komisjoni ettepanek üleeuroopalise personaalse pensionitoote kohta⁶⁷ annab kodanikele rohkem võimalusi koguda pensionilejäämiseks sääste, sealhulgas piiriüleses keskkonnas. Liikmesriigid peaksid kaitsma oma üleeuroopalist mõõdet kõigi liidu kodanike hüvanguks ning tagama, et maksueeskirjade lahknevus ja keerukad struktuurid ei takista selle toote edaspidist kasutuselevõttu. See on olnud üks pangandusliidu peaesmärke koos sooviga Euroopa pangandussüsteeme paremini integreerida ning kõrvaldada seos pankade ja riikide vahel. Alates 2012. aastast on rakendunud kaks pangandusliidu sammast: pankade ühtne järelevalvemehhanism ja ühtne kriisilahenduskord koos ühtse kriisilahendusfondiga, mida rahastavad pangad. Pooleli on ühtse kriisilahendusfondi ühise kaitsemeetme rakendamine, millega tegeleb Euroopa stabiilsusmehhanism. Lisaks on komisjon teinud ettepaneku Euroopa hoiuste tagamise skeemi⁶⁸ kohta, et tagada kõigile euroala hoiustajatele ühesugune kaitsetase. Pangandusliidu ja kapitaliturgude liidu väljakujundamine on praegu esmatähtis.

---

⁶⁶ COM(2018) 771.

⁶⁷ COM(2017) 343.

⁶⁸ COM(2015) 586.

Allikas: Euroopa Komisjon

3.7. Halduskoormuse vähendamine ja maksukohustuse täitmise lihtsustamine

Haldus- ja regulatiivsed tõkked pidurdavad jätkuvalt väikeettevõtete piiriülest laienemist. Hiljutisest uuringust⁶⁹ selgub, et ettevõtjad muretsesvad piire ületades rohkem haldusalse keerukuse (83 %) kui keelebarjääri üle (45 %). Mitmesuguste riiklike nõuete ja menetluste järgimine võib kodanikele, VKEdele ja idufirmadele üle jõu käia.

Liidu tasandil on praktiline toetus olemas ja suureneb. See hõlmab näiteks äriportaali „Teie Euroopa“ ja Euroopa ettevõtlusvõrgustikku. Äsja vastu võetud ühtse digivärava määrus hõlbustab veelgi kodanike ja ettevõtjate juurdepääsu internetipõhisele teabele nende õiguste kohta ühtsel turul. Ühised eeskirjad e-identimise ja usaldusteenuste kohta annavad kodanikele ja ettevõtjate käsutusse turvalise ja läbipaistva vahendi digitaalseks suhtluseks riiklike haldusasutuste ja erasektoriga. Äriühinguõiguse paketi⁷⁰ raames on komisjon pakkunud välja ka uued eeskirjad, millega sätestatakse selged ja ühtlustatud ühised menetlused selle kohta, kuidas ettevõtte võib kahe liikmesriigi vahel liikuda, liituda või jaguneda, koos tugevate kaitsemeetmetega väärkasutuse vastu. Äriühingutel on ühtlasi võimalus interneti teel registreeruda, luua tütarettevõtteid või esitada dokumente äriregistrisse.

Digiüleminekuga kaasneb võimalus vähendada märkimisväärselt halduskoormust ja parandada äriinvesteeringute raamtingimusi, näiteks e-riigihangete valdkonnas. 2016. aasta uuringust selgus, et 82 % avalikest teenustest Euroopas olid kättesaadavad internetis. Lõhe halvima ja parima tulemusi saavutanud riikide vahel on vähenemas. Prioriteediks on teha edusamme 2016. aastal vastu võetud e-valitsuse tegevuskava⁷¹ elluviimisel. See sisaldab

⁶⁹ Eurochambresi poolt 2015. aasta suvel tehtud uuringus osales 592 Euroopa Liidu ettevõtjat.

⁷⁰ COM(2018) 239; COM(2018) 241.

⁷¹ COM(2016) 179.

algatusi, mis lihtsustavad teabevahetust ning selliste vajalike infotehnoloogiavahendite väljatöötamist ja kasutuselevõttu, nagu ettevõtlusregistrite omavahelise ühendamise süsteem (BRIS), piiriülesed e-tervise teenused ja digiteenuste taristud.

Digitehnoloogiad aitavad ühtlasi kaasa nõuete täitmisele ja vähendavad kulusid maksunduse valdkonnas. Käibemaksueeskirjadest kinnipidamist loetakse üheks peamiseks takistuseks piiriüleses ettevõtluses. Käibemaksu väike ühe akna süsteem on andnud ettevõtjatele juba 500 miljoni euro ulatuses sääste. Sellele tuginedes leppisid kaasseadusandjad 2017. aasta detsembris kokku meetmetes, millega kehtestatakse lihtsamad ja tõhusamad eeskirjad veebis kaupu müüvatele ettevõtjatele. Komisjoni ettepanek vähendada käibemaksust tingitud halduskoormust VKEdele⁷² võib aidata suurendada piiriülest kauplemist ligikaudu 13 % võrra. Äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasi⁷³ heakskiitmine vähendaks igaaastasi maksukohustuse täitmise kulusid teises liikmesriigis paiknevale uuele tütarettevõtjale umbes 65 %. Ainuüksi see suurendaks investeeringuid kuni 3,4 % võrra ja liidu sisemajanduse koguprodukti kuni 1,2 % võrra. Sellest aga ei piisa. Praegu on ühtsel turul maksunduse seisukohast veel palju arenguruumi. Liikmesriigid peavad tegutsema otsustavalt ja kiitma heaks peamised menetlused olevad ettepanekud, mis käsitlevad ELi tulevast konkurentsivõimet. Võttes arvesse, kui raske on liikmesriikidel jõuda nõukogus üksmeelsele kokkuleppele peamistes maksustamist käsitlevates ettepanekutes, esitab komisjon peatselt teatise, milles käsitletakse võimalust minna teatavates maksuküsimustes üle kvalifitseeritud hälteenamusele. Need küsimused vajavad täiendavat arutamist 9. mail 2019 Sibius toimuval Euroopa Liidu tulevikku käsitleval kohtumisel.

3.8. Toetavad meetmed

Eeskirjadest üksi ei piisa, et ühtset turgu toimivaks muuta. Suutlikkus müüa tooteid ja osutada teenuseid üle liidu sõltub taristu või võrkude, näiteks transpordi-, energia- ja telekommunikatsioonivõrkude olemasolust ning juurdepääsust nendele. Liit on neisse valdkondadesse investeerinud ning soodustanud avaliku sektori ja erainvesteeringuid. Aastatel 2014–2020 peaks Euroopa ühendamise rahastu koos Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi, programmiga „Horisont 2020“ rahastama transpordi-, energia- ja telekommunikatsioonisektoris üle 2 000 projekti, et toetada suure jõudlusega, jätkusuutlikke ja omavahel ühendatud võrke.

Aastateks 2021–2027 on komisjon kavandanud lihtsama, ühtlustatuma ja paindlikuma eelarve, mis võimaldab tulemuslikumalt toetada kõiki ühtse turu arengu seisukohast esmatähtsaid valdkondi. See hõlmab eelkõige kavandatavat uut Euroopa ühendamise rahastut, kosmoseprogrammi, digitaalse Euroopa programmi ning struktuuri- ja investeerimisfonde. Nimetatud programmide abil edendatakse mitmesuguseid algatusi, nagu piiriüleste 5G-koridoride loomine ühendatud ja automatiseeritud juhtimise jaoks, satelliitseire ja satelliitnavigatsioon, kõrgjõudlusega andmetöötlus, tehisintellekt ja küberturvalisus. Samal ajal jätkatakse uue programmi „Euroopa horisont“ abiga kõnealuste tehnoloogiate edasiste uuringute toetamist. Selleks et ühtne turg annaks tulemusi kohapeal, peab liit toetama liikmesriikide ametiasutusi rahaliselt. See on eriti oluline halduskoostöö, täitemeetmete, kodanikele ja ettevõtjatele teabe võimaldamise ning suutlikkuse suurendamise seisukohast.

⁷² COM(2018) 21.

⁷³ COM(2016) 685; COM(2016) 683.

Tuge vajavad ka ettevõtjad, kes soovivad siseneda ühtsele turule oma tegevuse laiendamiseks. Kõnealust toetust näevad ette tulevased kavad, nagu ühtse turu programm, InvestEU ning maksu- ja tollikoostöö. 2021.–2027. aasta eelarvesse kavandatud komisjoni ettepanekute kiire heakskiitmine võimaldab selle toetuse õigeaegset jagamist.

Haridus, koolitus ja elukestev õpe, mis on liikmesriikide pädevuses, aitavad omandada oskusi, mis toetavad tööjõu liikuvust ühtsel turul. Töötajate liikuvus omakorda soodustab uute pädevuste ja oskuste omandamist. Liit võib aidata liikmesriike paremate tulemuste saavutamisel näiteks Euroopa uue oskuste tegevuskava, digioskuste ja töökohtade koalitsiooni, Euroopa haridusruumi⁷⁴ ning Euroopa teadusruumi kaudu. Sageli on tööjõu liikuvuse, teises liikmesriigis ettevõtte asutamise või piiriülese äritegevuse praktiliseks takistuseks keel. Avalike hangete puhul leidis näiteks 23 % küsitletud ettevõtjatest, et keel on „väga tõsine takistus“ piiriülestel pakkumistel. Lahendus võib osaliselt peituda hariduses, Erasmuse õpilasvahetustes ja teataval määral masintõlkes. Eespool nimetatud ühtne digivärv näeb ette, et teave peab olema kodanikele ja ettevõtjatele kättesaadav vähemalt ühes võõrkeeles. Lisaks sellele on keelepiire ületavat usaldust aidanud süvendada kahepoolsed algatused, nagu Euroopa tarbijakeskused.

Kokkuvõte

25 aastat hiljem on ühtsel turul siiski veel palju kasutamata võimalusi. Ühtne turg on Euroopa parim võimalus majanduskasvu ja innovatsiooni edendamiseks, investeringute soodustamiseks ja ettevõtete konkurentsivõime arendamiseks üleilmsetel turgudel. Selle eelised on selged ka kodanikele. Tänu ühtsele turule on eurooplastel võimalus õppida, reisida, elada ja töötada seal, kus nad soovivad. Neile on tagatud suurem valikuvabadus ja madalamad hinnad, samuti kõrgetasemelised keskkonna-, sotsiaal- ja tarbijakaitse standardid. Kesise majanduskasvu ja üha suureneva rahvusvahelise konkurentsi tingimustes on ühtse turu tegevuskava jätkuvalt kesksel kohal liidu majanduse vastupanuvõime, uuenduslikkuse, tootlikkuse, õigluse ja kaasatuse suurendamisel.

Euroopa Liit peab näitama oma juhtrolli ja poliitilist julgust, et viia ühtne turg uuele tasemele. On vaja tugevat poliitilist tahet, et süvendada lõimitust nendes ühtse turu valdkondades, kus on palju kasutamata võimalusi, näiteks teenuste ja maksunduse puhul, ning suurendada õiglust ja kaasatust. Samuti on vaja põhjalikku tegevuskava, et tagada järjepidev ja õigeaegne kohanemine uute oludega, mis nõuab ühtse turu sügavat integreerumist, et vältida traditsioonilistel turgudel taas esile kerkivaid tõkkeid ja uusi takistusi tuleviku seisukohast tähtsates sektorites, nagu digiüleminek, tehisintellekt, ringmajandus ja vähese CO₂ heitega majandus. Rohkem kui kunagi varem on meil vaja minna sõnadelt üle tegudele ning arutada asju avalikult ja kõige kõrgemal tasandil, et uuendada juhtide poliitilist tahet pühenduda ühtsele turule selle kõigis ilmingutes.

Tänases koostööraskustega maailmas on ühtne turg veelgi aktuaalsem kui 25 aastat tagasi. See ei ole eesmärk omaette, vaid vahend kodanike heaolu ja liidu majanduse konkurentsivõime edendamiseks. See on stabiilse ja vastupanuvõimelise ühisraha põhialus. Ühtsel turul põhinevad liidu maine ja mõjuvõim maailmas. Seega tugevdab komisjon järelevalvet ühtse turu üle ja süvendab selle analüüsimist tihedas koostöös liikmesriikidega ning hoiab Euroopa Ülemkogu toimuvaga kursis. Lisaks kutsub komisjon Euroopa Ülemkogu üles:

---

⁷⁴ Liidu juhtalgatuse eesmärk on tagada, et riigipiirid ei takista õppimist ega teadusuuringuid.

- tagama, et nõukogu teeks kiirelt koostööd Euroopa Parlamendiga, et kiita 2019. aasta märtsi lõpuks heaks ühtse turu strateegia raamesse kuuluvad seadusandlikud algatused, I lisas nimetatud digitaalne ühtne turg ning kapitaliturgude liit ja pangandusliit, samuti muud käesolevas teatises nimetatud algatused, mis käsitlevad sotsiaalset mõõdet, tarbijakaitset ning energeetikat ja transporti;
- tagama, et riiklikud, piirkondlikud ja kohaliku tasandi ametiasutused suurendaksid komisjoni toel jõupingutusi ühtset turgu käsitlevate õigusnormide ülevõtmiseks, rakendamiseks ja jõustamiseks, vältides samal ajal ülereguleerimist;
- uuendama oma kohustusi kodanike ja ettevõtjate vastu, et tugevdada jätkuvat poliitilist ja avalikku toetust ühtsele turule, võttes eelkõige arvesse Euroopa Parlamendi valimisi;
- pidama käesolevale teatisele toetudes juhtide tasandil põhjaliku arutelu ühtse turu teemal selle kõigis mõõtmetes, et selgitada välja ühised tegevusprioriteedid ja sobivad mehhanismid, mis vastaksid hädavajalikule poliitilise tahte kinnitamisele ühtse turu edendamiseks koos konkreetsete tulemustega kõikidel valitsemistasanditel.